

Pencegahan rabies bermula dengan komuniti prihatin

**Dr Intan
Suraya Noor
Arzahan,**
Universiti
Utara Malaysia

Penyakit anjing gila atau kini popular dipanggil 'rabies' sering dilihat sebagai penyakit haiwan, sedangkan kesannya sebenarnya membabitkan keselamatan seluruh komuniti.

Dari sudut kesihatan persekitaran, penyakit anjing gila menunjukkan bagaimana kesihatan manusia boleh dipengaruhi menerusi interaksi antara haiwan, keadaan persekitaran dan tingkah laku masyarakat.

Apabila manusia, haiwan peliharaan dan haiwan terbiar berkongsi ruang sama, pencegahan tidak boleh bergantung kepada hospital atau klinik semata-mata. Ia perlu bermula lebih awal di rumah, kawasan kejiranan dan ruang awam.

Pendekatan ini selari dengan konsep 'One Health' yang melihat kesihatan manusia, haiwan dan persekitaran sebagai saling berkait.

Dalam konteks rabies, usaha satu sektor sahaja tidak mencukupi kerana risiko kepada manusia bermula daripada sumber haiwan dan cara manusia berinteraksi dengannya.

Pemilik haiwan mempunyai peranan memastikan anjing dan kucing menerima vaksinasi antirabies yang sesuai serta tidak dibiarkan berkejaran tanpa kawalan.

Haiwan peliharaan kelihatan sihat tidak seharusnya dianggap bebas risiko hanya berdasarkan rupa atau tingkah lakunya.

Masyarakat pula perlu mengelakkan tindakan boleh meningkatkan pendedahan, seperti menyentuh, mengusik atau memberi makanan kepada haiwan terbiar yang tidak diketahui status kesihatan dan vaksinasinya.

Kanak-kanak perlu diajar supaya tidak mendekati haiwan liar, walaupun kelihatan jinak.

Kesedaran selepas pendedahan juga sama pen-

ting. Gigitan kecil atau cakaran yang tidak serius mudah dianggap luka biasa.

Namun, rabies boleh menular melalui gigitan, cakaran atau pendedahan kepada air liur haiwan dijangkiti pada kawasan kulit cedera. Oleh itu, setiap gigitan dan cakaran haiwan perlu diambil serius.

Lapor kepada pihak berkaitan

Pada masa sama, masyarakat tidak seharusnya cuba menangkap, mengendalikan atau membunuh sendiri haiwan disyaki berisiko. Tindakan sedemikian bukan sahaja boleh meningkatkan risiko gigitan kepada individu lain, malah boleh menyu-

Pemilik haiwan perlu memastikan anjing dan kucing menerima vaksinasi antirabies yang sesuai. (Foto hiasan)

karkan pemantauan dan penilaian pihak berkuasa veterinar.

Jika terdapat haiwan menunjukkan tingkah laku luar biasa, agresif, terlalu lemah atau mati tanpa sebab jelas, langkah lebih selamat ialah menjauhkan orang ramai dan melaporkannya kepada pihak berkaitan.

Persekitaran kejiranan juga memainkan peranan penting dari sudut kesihatan persekitaran. Sisa makanan mudah dicapai, kawasan pembuangan sampah tidak terurus atau tindakan memberi makan haiwan terbiar tanpa pengurusan sesuai boleh mempengaruhi pergerakan dan tumpuan haiwan di kawasan perumahan.

Sebab itu pencegahan rabies bukan hanya mengenai vaksin tetapi menuntut kebersihan persekitaran, pengurusan haiwan, kawalan pendedahan dan tingkah laku komuniti.

Malaysia sedang memperkukuh pendekatan One Health menerusi kerjasama merentas kesihatan awam, veterinar dan agensi lain dalam kawalan penyakit zoonotik.

Namun, sistem yang baik tetap memerlukan masyarakat yang tahu bagaimana hendak bertindak. Pemilik perlu bertanggungjawab terhadap haiwan mereka. Komuniti perlu melaporkan risiko, manakala setiap kejadian gigitan atau cakaran tidak boleh dianggap remeh.

Rabies ialah penyakit boleh dicegah, tetapi pencegahannya bermula jauh sebelum seseorang sampai ke hospital. Ia bermula apabila masyarakat memahami kesihatan manusia, haiwan dan persekitaran berkongsi ruang sama.

Komuniti yang peka bukan sahaja melindungi diri daripada rabies, tetapi membantu memutuskan risiko sebelum ia sempat sampai kepada manusia.